

ademptus est, nam in loco pereuntis alius subrogatus ē. Māsit numerus cōsecratus, numerus duodenarius: quia per uniuersum orbem, hoc est, per quatuor cardines mundi trinitatem fuerāt annūciauri. Ideo quaterni electi sunt, ut sancta trinitas p̄ quatuor partes orbis pr̄dicāteretur. Nā & annus duodenario numero currit, & ordo signorū in cælis, per quē sol & luna currere noscuntur, duodenario numero distinguitur. Ideo hoc numero primos pr̄dicatores dominus Christus direxit in mundum. Nec numerus Iuda per eunte uiolatus est, sed alius eius loco subrogatus, de cuius numeri sacratissima significatione ipse Christus in euangelio ait, de excellētissima sanctorum gloria: **Cum autem sederit filius hominis in sede maiestatis suæ, sedebitis & uos super sedes duodecim, iudicātes duodecim tribus Israel.**

Matth. 19

DOMINICA PALMARUM Matthæi. XXI.

In illo tempore Cum appropinquassent Hierosolymis, & uenissent Bethphage. Et reliqua.

Cum appropinquassent, dñs uidelicet & apostoli illius Hierosolymis, tendebat Iesus ad passionem, quia iam instabat tempus passionis suę. Quinque siquidem dies ante paschalem festiuitatem, uenit cū turba multa in Ierusalē. Post hanc autē uicem nō recessit inde, donec ibi pateretur & ibi resurgeret. **Ad montem oliueti.** Mons oliueti non longe ab Ierusalē erat, sed distat (sicut in libro antiquorū inuenimus)

spatium mille passuum. Bethphage uiculus est, uiculus dico, quia in terra repromissionis omnes uillae maxime muratae erant, unde & uici & uillae una appellatio censentur. Bethphage enim interpretatur domus buccae uel maxillae, ea de causa, quoniam sacerdotes in templo domini per octonos dies uicem suae administrationis explentes, completo diuino mysterio, nocte ad eundem uiculum succedebant: & hostias & sacrificia, quae in die a populo accipiebant, nocte ibi consumebant & comedebant. Vel certe ideo domus buccae uel maxillarum interpretatur, quia sacerdotes ibidem iugiter legem domini corde meditabantur, & ore ruminabant. Cum ergo dominus ad hunc montem oliueti uenisset, & ad hunc uiculum Bethphage, misit duos discipulos, dicens eis: Ite in castellum quod contra uos est. Castellum despectiue appellauit Ierusalem. Quae enim antea ciuitas magni regis appellabatur, & urbs sancta, postmodum imminente tempore dominicae passionis, quia dominus erat interfectura, non iam ciuitas, sed castellum despectiue nuncupatur. De quo bene dicitur [quod est contra uos,] quia & doctrinae Christi, & doctrinae apostolorum contraria existerat. Spiritually Bethphage, significat ecclesiam primitiuam. Et bene Bethphage uicus in monte positus dicitur, quia omnis ecclesia Christi in monte positus dicitur, hoc est, in Christo. Vnde per prophetam dicitur: Venite, ascendamus ad montem domini &c. Et bene etiam in latere montis positus esse dicitur, quia uidelicet ex domini latere praecessit consecratio & redemptio primitiuae ecclesiae. Legimus enim cum dominus in cruce positus esset, & iam spiritum emisisset, unus ex militibus lancea latus eius aperuit, & continuo exiuit sanguis & aqua. Quo sanguine sancta ecclesia redimitur, aqua uero quoti

die à peccatis abluitur. Cū ergo uenisset dñs p incarnationis mysteriū ad populū Iudeorū saluandū, misit duos discipulos Ierusalē, hoc est, in hunc mundum ut sua p̄dicatione rebellium corda gentiū, fidei Christi subiugarent, & uniuersas gentes fidei suæ subicerent. Et bñ dicit, [Qd est contra uos,] q̄a totus mundus iugum fidei recipere nolebat, misit duos discipulos, hoc ē, duos ordines p̄dicatoꝝ, scilicet Iudeorū & gentiū. Vel duos misit, p̄pter geminā dilectionis p̄ceptum, quo p̄cipimur, ut diligamus deum ex toto corde, & proximum nostrum tanquam nos ipsos. Vel ideo binos misit, propter doctrinā & operationem, q̄a doctor & in doctrina & in opere perfectus debet esse. Ite. & inuenietis asinā alligatam et pullum cum ea. Iuxta literam quidem humilitas magni saluatoris commendatur, qui Ierusalem tendens, nō equo superbo neq; phalerato inuehi uoluit, sed potius asinam & pullum eius, uisā scilicet animalia, ad sedēdum quæsiuit. Iuxta spiritalē intelligentiam, per hæc duo animalia, onus duorum populorū aperte declaratur. Asina enim, quæ oneribus ferēdis assuera ē, populū Iudeorū significat, qui lōgo tēpore sarcinā legis traxerat. Pullus ergo, q̄ lasciuus & liber est, significat gentiū plebē, quæ ante aduentū dñi sine legis doctrina & prophetarū q̄si libera & uaga incessit. Et bene utriq; alligati dicant fuisse, q̄a ueniens redēptor in mundū, utrunq; populū uinculis peccatorū suorū alligatū inuenit. Vnde & Ap̄tus Paulus dicit: Quia nō est distinctio, omēs em̄ peccauerunt, & egent gloria dei. Soluite. Soluite gētes à uinculis p̄ctōrum, Et adducite mibi uestra p̄dicationē & miraculis. Licet em̄ omnipotens deus gentes ad terra

pus dereliquerit, ut saluaret: non tñ in æternū contē-
 pū, ut pderet. **N**ecessē est em̄ ut fiat hoc quod p̄ Psal-
 mistam dixit: **H**oies & iumenta saluabis dñe. *Et si psalm. 134*
quis vobis aliquid dixerit, dicite, quia dñs
his opus habet. **P**ræcepit dñs apostolis suis, ut tē-
 pore suæ p̄dicationis non cederent principibus & re-
 gibus gentium, phubentibus eos à doctrina & salute
 populorū. **L**egimus em̄ sc̄dm̄ alios euangelistas, quia
 cum discipuli uenissent ad domū soluētes pullū, di-
 xerūt dñi domus: **Q**uid facitis soluētes pullū? **A**t illi
 dixerūt, quia operā eius desiderat. **M**ox em̄ ut sancti
 apostoli accepto diuinitus p̄cepto, mundo prædica-
 uerunt, statim reges gentiū & principes eius obsiste-
 re cœperūt, ne pullū soluerent. i. ne populū gentiū à
 cultura idolorū auerterent: sed discipuli illis constan-
 ter insinuaerunt, quod dñs operā illorū consideras-
 set. **Q**uo in loco queri potest, cur discipuli de anima
 libus dicūt, [dñs his opus habet,] cū ecclesia ei decē-
 ter, **B**onarū meorū non indiges? **G**entibus (ut de nu-
 merositate illarū construat sibi ecclesiā, nō habentem
 maculā neq; rugā) ideo dñs opus habet, ut dāna pa-
 triæ cælestis, q̄ habentibus prauis angelis cōtraxerat,
 multitudinē gētiū reparent. **E**t cōfestim dimittet
 eos. **C**ōpleto ministerio illorū animalīū, aīalia qui-
 dem ad pristinū dñm̄ reducta sunt, sed figura illorū
 animalium penes dñm̄ remansit. **N**ō ergo debemus
 putare, quod postquā animalia, hoc est, populus cre-
 dentium ad dominū adducunt, iterū ad pristinos do-
 minos. i. ad seruitium dæmonum dimittātur: sed ita
 potius intelligendum est, quod dicit: [**E**t cōfestim
 dimittet eos:] quia cum homines ad fidem Christi
 adducuntur, mox remittuntur, nō in dæmoniacū ser-

nitium, sed in libera arbitrium rediguntur. **Vocastum factum est.** Quid totū? Vt dñs propter animalia adducenda discipulos in ciuitatē mitteret, ut nihilis animalibus in ciuitatē regiam portaret. Consuetudo est beati **Matthæi** euāgelistæ, ut cūcta quæ de dño nostro **Iesu Christo** narrat esse completa, dicat etiam testimonijs prophetis ante fuisse p̄dicta. **Dicite filia Sion.** Hoc exēplum de **Zacharia** p̄pheta sumptum est. Sciens em̄ sanctus p̄pheta p̄ spiritum sanctum incredulitatē animi **Iudæorū**, p̄uocans etiam spiritu sctō reuelante, quod ueniente domino **Ierusalem**, essent eum contradicturi, & blasphemij & contumelij affecturi, p̄sumptionē cordis eorū antea curauit reprimere, & aduentum redēptoris studuit p̄dicere, q̄bus indicij possent eū agnoscere. Et est uox p̄phetæ cōuersa ad apostolos, & ceteros qui dñm comitabantur, alloquentis: [Dicite filia Sion] Vos apostoli & ceteri, qui dñm comitami **Ierusalem** tendentē, [dicite filia Sion]. i. populo **Ierusalem** ad festiuitatē cōgregato. Historialiter filiam **Sion** appellat **Ierusalem**. **Sion** em̄ arx erat emmens in medio ciuitatis, & principatum tenens super ædificia ciuitatis. **Eccerertus**, non alienigena, nō extrane⁹ ut **Herodes**, de te carnis originē sumēs. **Venit tibi.** Non uacat quod dixit [tibi]. Hoc est, si intellexeris aduentum eius, & eum deuote receperis [uenit tibi]. i. ut saluet te. Si autē non intellexeris aduentum illius, repelleris, ueniet contra te, hoc est, ut perdat te. **Manuerus.** Ista sunt in dicitis regis tui. **Manuerus**, non ferox, non crudelis, sicut alij reges, q̄ antea dominabātur tui, sed mitis, sicut ipse di-

Matth. xi. xii. Discite à me q̄a mitis sum & humilis corde. **Se**

dens super asinam & pullum. i. non uenit ad te
 sedens super equū amatorē litis & discordiæ: sed se-
 dēs super asinā pacis & tranquillitatis amicā. **Allego**
 rice Sion illam partē sanctæ ecclesiæ debemus intel-
 ligere, q̄ est in illis sanctis, q̄ iam cum Ch̄o regnant,
 & claritatē illius contēplantur. **Filiā uero Sion** debe-
 mus intelligere præsentē ecclesiam, q̄ adhuc à Ch̄o
 peregrinat in terra. **Quæ merito filia supernæ ciuita-**
tis dicit, quia illi q̄ nos ad celestē patriam p̄ceserunt,
 fidē & bona opa nos docuerūt, illi etiam sacro bap̄ti-
 smate nos regenerauerūt. **Est igit̄ uox p̄pheta ad p̄-**
dicatores dicētis: Dicit̄e uos sancti p̄dicatores, q̄ ad-
 huc peregrinamini in terris à Ch̄o, dicit̄e sanctæ
 ecclesiæ: [**Ecce rex tuus.]** Rex sanctæ ecclesiæ in p̄-
 mo aduentu ueniet mā suctus, ut eā redimeret: in secū-
 etiā aduentu ueniet mansuetus, ut eā ab hoc seculo
 subtrahat, & in nūmerū celestium ciuiū transferat. **Iu-**
xta literam nō facile est credendū, ut dñs in tā paruo
 itinere utriq; animali infederit. **Ferūt em̄ doctores,** à
 mōre oliueti usq; Ierusalē mille t̄m sparium pedūm
 interesse, sed aut asinæ infedit, & pullus liber incessit
 aut q̄d potius credēdū est, pullo infedit, & asina absq;
 fessore fuit. **Sed ubi cunq; historia deficit, aut aliquid**
turpitudinis habet, ad spūalem intellectum est recur-
rēdum. Nam & si dñs utriq; animali infederet non po-
 tuit, iuxta mysteriū t̄m utriq; populo, Iudæorū uideli-
 cet & gentium præsideret, & p̄sidendo ducit eos Ierusa-
 lem, hoc est, ad uisionē patriæ celestis. **Euntes aut̄**
discipuli Accepto p̄dicandi præcepto, apostoli unū
 uersum orbē peragrauerunt, & seminariū diuinæ fi-
 dei ubiq; disperferūt. **Et imposuerunt super eos**
uestimenta sua. **Vestimētia** apostolorū, quæ nudis

tergis animalium imposuerunt, significant doctrinam
 & praecepta eorum, quibus corda gentium calefecerunt,
 ut dominum potuissent habere sessorem. Nisi enim illi, qui
 in Christo crediderunt, uestimentis apostolorum ador-
 nati fuissent, nequaquam dominum sessorem habere meruissent.
Turba autem turba. Plurima turba quae uestimenta
 sua stravit sub pedibus animalium dominum portantium,
 multitudinem martyrum significat, qui uestimenta sua
 .i. corpora sua in uia istius uitae strauerunt, ut anima-
 libus portantibus dominum .i. simplicibus, iter gradien-
 di ad patriam caelestem facerent. & ut nos quoque in offen-
 so gradu possimus peruenire ad Ierusalem .i. ad caele-
 stem patriam. Potest & aliter intelligi, quod aialia domi-
 num portantia, super se quidem uestimenta apostolorum
 ferebant, quasi maioris dignitatis; turba uero con-
 fusa & uulgares uestimenta sub pedibus conculca-
 bant. Turbarum enim uestimenta, ceremonias ueteris
 legis significant: uestimenta apostolorum, doctrinam &
 praecepta noui testamenti demonstrant. Aialia ergo
 dominum portantia, uestimenta apostolorum super se
 habent, uestimenta turbae sub pedibus suis conculcant:
 quia omnes in Christum credentes, praecepta apostolo-
 rum super se attendunt, mandata uero & neomenias
 atque institutiones testamenti ueteris pro nihilo de-
 putant. Quotiescunque enim circumcisionem spernimus,
 sabbatum uolamus, neomenias abijcimus, quid aliud
 quam uestimenta turbae sub pedibus nostris con-
 culcamus? **Autem caedebat ramos de arboribus.**
 Per arbores debemus intelligere diuinas scripturas.
 Ramos ergo de arboribus caedunt, qui de scripturis di-
 uinis utilia quaedam excerpunt, ad utilitatem illorum, qui
 ad caelestem patriam tendunt. Potest & aliter intelligi

Per arbores possumus intelligere paganos: p ramos arborum, paganorum filios. Ramos ergo de arboribus abscidit, quisquis filios paganorū à ritu & superstitione patrum suorum abstrahit. **Turba autem quæ præcedebat, & quæ sequebatur.** Memores turbæ mirabiliū, quæ dominus inter eos fecerat, mortuos suscitando, leprosos curādo, super mare nō infusus uestigijs ambulando, & cætera talia mirabilia faciendo, appropinquante illo ad passionē, laudes & gratias ei deuota mente referre studebant de miraculis & bonis operibus, quæ inter eos fecerat, dicentes: **Osanna filio David &c.** Sed spiritualiter, quod turba, quæ dominum præcedebat, & quæ sequebatur, consona uoce laudis dominum collaudabāt, hoc significat, quod populus Iudæorum, qui in fide præcessit, & gentes quæ eos secutæ sunt, pari & æquali fide & concordia deum omnipotentem collaudant. Eadem enim fides quæ fuit in patriarchis & prophetis ante aduentum saluatoris, eadem est in omnibus gentibus post resurrectionem illius. [Osanna filio David.] Osanna compositū est ex duobus sermonibus Hebræis. Osa enim, apud illos saluifica uel saluum fac, sonat, & na interiectio obsecrantis est, sed cōposito nomine fit osanna per elisionē i uocalis, & per geminationem, n, consonantis, cum rectius diceret Osana: interpretatur aut salua, siue saluifica, ut subaudiatur, populum tuum Israel, uel totum mundū, uel (ut alij uolunt) interpretatur salus, ut fit sensus: Osanna filio David, i. salus filio David. **Benedictus qui uenit in noie dñi.** Quod dicit, [benedictus qui uenit in noie dñi,] intelligit, qd filius à patre uenit in mundum. Quia quicquid secundum carnem in hoc

588 **PASSIO CHRISTI**

mūdo egit, totum ad gloriam & nomen patris sui re-
tulit, dicens: Pater in me manēs, ipse facit opera. Quī
addunt, **Osanna in excelsis**, est sensus, quod in car-
natio & passio domini saluatoris non solum homini-
bus salus fuit, sed etiam salus & gaudium angelorū
in cælo. Dum enim multitudo credentium ad cælos
transfertur, numerus angelorum, qui labentibus pra-
uis angelis, imminutus fuerat, multitudine gentium
restauratur.

PASSIO DOMINI
nostri Iesu Christi secundū Matthæū.

In die sancto Palmarum Matth. XXVI.

**In illo tempore Dixit Iesus discipulis
suis: Scitis quia post biduum pascha fiet,
Et reliqua.**

LEgimus dominum ante sex dies paschæ uenisse
Hierosolymam, cum frequentia turbarū, &
cum ramis palmarū. Ab illo ergo die quo Hierosoly-
mā uentus asino intrauit, usq; ad hunc diem, quo hæc
predicebat apostolis suis, intelligimus p̄cessisse qua-
triduum & superesse biduum usq; ad pascha. Allego-
rice uero, biduum significat duo testamenta, uet us
& nouū, quæ sectatores & obseruatores suos ad cla-
ritatem uitæ æternæ perducunt. Post biduum uero,
id est, post manifestationem duorum testamētorum,
uerum pascha in mundo celebratum est. Pascha autē
non est græcum, ut quidam autumant, sed hebreum.
Hebraice enim p̄sach interpretatur trāsicus, Primū